ربيع جون ڀاڄيون

Rabi Vegetables

ڪيميائي ڀاڻن لاءِ مشورو:

جيئن تہ زمينون مختلف قسمن جون ٿين ٿيون. جهڙوڪ: وارياسيون، لٽياسيون، پڪيون، ڪلر وغيره واريون. ان ڪري هر قسم جي زمين لاءِ ڀاڻ مختلف قسم جو مختلف وزن ۾ ڏيڻو هوندو آهي جنهن لاءِ زمين جي مٽي ليبارٽريءَ مان چڪاس ڪرائڻي هوندي آهي تہ جيئن پتو پوي تہ زمين ڪهڙي قسم جي آهي. ۽ ان کي ڪهڙو ڀاڻ ۽ ڪيترو ڏيڻ گهرجي. ليبارٽريون زراعت کاتي حڪومت سنڌ پاران گهڻو ڪري هر ضلعي اندر قائم ٿيل آهي. جيڪي معمولي في وصول ڪرڻ سان مٽي چڪاس ڪري ڏين ٿيون. ڪافي جاين تي اهو ڏٺو ويو آهي تہ ڪلرائين ۽ پڪين زمينن ۾ بہ آبادگار ڊي-اي-پي ڀاڻ ڏين ٿا. جڏهن تہ اهڙين زمينن ۾ ڊي-اي-پي ڀاڻ منع ٿيل آهي. جنهن جي جاءِ تي ايس-ايس-پي يا ٽي-ايس-پي وغيره ڏيڻو آهي. ان ڪري جتي ڀاڄيون پوکڻيون هجن اتي جي ڀريان ليبارٽريءَ مان مٽي چڪاس ڪرائجي.

ڪيميائي ڀاڻ ڏيڻ جي لاءِ ان ڳالهہ جو بہ خاص خيال رکجي تہ ڀاڻ ڇٽي ڇڏي نہ ڏجي پر ڀاڻ ڏئي مٿان هڪدم پاڻي ڏيڻ گهرجي.

ڪيميائي ڀاڻ ڪوشش ڪري ٻوٽن جي پاڙن وٽ ڏيڻ گهرجي. سڄي زمين ۾ ڇٽڻ سان هڪ تہ ڀاڄيءَ وارن ٻوٽن کي ڀاڻ گهٽ ملي ٿو ۽ خالي زمين ۾ وڃي ڪري ٿو. جنهن جي ڪري ڀاڻ زيان بہ ٿئي ٿو ۽ زمين جي خالي جاين تي ڀاڻ پوڻ سان گندگاهہ گهڻو زور وٺي وڃي ٿو.

زمين جي چونڊ ۽ تياريءَ لاءِ مشورو:

ڀاڄين جي پوکيءَ لاءِ ڪوشش ڪري نرم لٽياسي زمين جي چونڊ ڪجي تہ جيئن ڀاڄيون ڀليون ٿين. تياريءَ ۾ خاص طور تي زمين جي سنوت ۽ اونهن هرن ڏيڻ تي خاص ڌيان ڏيڻ گهرجي. زمين جي سنوت لاءِ جيڪڏهن سهولت موجود هجي تہ ليزر ليولنگ مشين استعمال ڪجي.

ٻج سيڪ تي هڻڻ جو مشورو:

ٻج جون چنگيون يا بيجاري جو رونبو ڪرين کي ڀريان پاڻي ڏئي جتي سيڪ هجي اتي هڻڻ گهرجي. سيڪ تي پوکيل ڀاڄي جلد ڦٽي ٿي ۽ تيار بہ تڪڙي ٿئي ٿي.

چيزل ڦِلو هڻڻ جو مشورو:

عام طور تي زمين اندر سخت تهہ جڙي پوي ٿو. جنهن جي ڪري پيداوار گهٽ لهي ٿي. ان ڪري سخت تهہ کي ٽوڙڻ لاءِ ضروري آهي تہ هر ٽئين سال زمين ۾ چيزل ڦِلو ضرور هڻڻ گهرجي.

چيزل ڦِلو هڻڻ سان نہ صرف زمين اندر جڙيل سخت تهہ ٽٽي پوي ٿو پر ساڳئي وقت چيزل ڦِلو جي اها بہ خاصيت آهي تہ اهو زمين اندر راڄا ۽ ڊسڪ ڦِلو کان گهڻو اونهو بہ وڃي ٿو ۽ زمين کي اٿلائي بہ بلڪل نٿو ۽ زمين جو مٿيون طاقت وارو تهہ بہ پنهنجي جاءِ تي برقرار رهي ٿو.

وٽاڻ جي ڀاڻ ڏيڻ جو مشورو:

سنڌ جي زمينن ۾ هڪ سيڪڙو کان به ناماتي مادو گهٽ آهي. جيڪو زمينن مان سٺي پيداوار کڻڻ لاءِ بلڪل ناکافي آهي جنهن ڪري وڌائڻ لاءِ ضروري آهي ته زمينن کي هر ٽئين سال وٽاڻ جو ڳريل سڙيل ڀاڻ ضرور ڏيڻ گهرجي. وٽاڻ جو ڀاڻ ڀاڄين پوکڻ کان پهرين زمين ۾ 150 کان 200 مڻ في ايڪڙ ڏيڻ گهرجي. ڀاڻ ڏيڻ وقت ان جي ڳريل سڙيل هجڻ جي پڪ ضرور ڪرڻ گهرجي. فصل ۾ تازو وٽاڻ جو ڀاڻ هرگز نه وجهڻ گهرجي. ڇاڪاڻ ته هڪ طرف وٽاڻ جي تازي ڀاڻ ۾ زمين کي سٺارڻ واري ڳهربل طاقت ناهي هوندي ۽ ٻئي طرف ان ۾ گندگاهه جا ٻج موجود هوندا آهن. ان کان علاوه ڪچو ڀاڻ زمين ۾ وجهي ڀاڄيون پوکڻ سان ڀاڄين کي اڏوهي لڳي ٿي ۽ ڀاڄين جي فصل ۾ نقصان ٿئي ٿو. وٽاڻ جو ڀاڻ ڀاڄيون پوکڻ کان هڪ مهينو پهرين زمين ۾ وجهي هڪدم هرن ذريعي ملائي مٿان پاڻي ڏيڻ گهرجي. پاڻي ڏيڻ کان پوءِ جڏهن زمين وٽ ۾ اچي ته هر ڏئي وري ريج ڪجي ۽ ٻيهر جڏهن زمين وٽ ۾ اچي ته هر ڏئي زمين کي تيار ڪجي.

ڀاڄين ۾ ڀاڻ ۽ پاڻيءَ جي استعمال لاءِ مشورا:

1. ڀاڻ هميشه ماڪ سڪڻ کان پوءِ پر ٽڊ واري وقت تي ڏجي.
2. ڀاڻ اهڙي طرح سان ڏجي جيئن ڀاڻ ڀاڄيءَ جي پاڙن جي پر ۾ ڪري.
3. ڀاڻ ڏيڻ کانپوءِ پاڻي ڏيڻ ۾ دير هرگز نه ڪجي بلڪ هڪدم پاڻي ڏجي.
4. بچيل ڀاڻ کي ڪليل ۽ گهم واري حالت ۾ نه رکجي پر چڱيءَ طرح ٻڌي يا دٻي ۾ بند ڪري خشڪ جاءِ تي رکجي.
5. پاڻي ڀاڄين کي گهٽو هرگز نه ڏجي ۽ خاص طور تي ڪرين تي پوکيل ڀاڄين ۾ پاڻي اهڙي طرح ڏجي جيئن چنگين يا لڳل ٻوٽن تائين صرف سيڪ پهچي پر اهي پاڻيءَ ۾ هرگز نه ٻڏن، ڇاڪاڻ ته سيڪ واري ڀاڄي تمام گهٽي سٺي ٿئي ٿي.
6. سيني ڀاڄين کي پوکيءَ کان پوءِ ٻه ٽي پاڻي تڪڙا تڪڙا ڏيڻ گهرجن.
7. هر ڀاڄيءَ کي ٻڌايل پاڻيءَ جي وقفي کان علاوه موسم ۽ فصل جي حالت کي به نظر ۾ رکجي.

ٻيجارو پوکڻ لاءِ مشورو:

ٻيجاري رستي پوکجندڙ ڀاڄين جهڙوڪ: مرچن، واڱڻ، بصرن، گوبي ٽماٽن وغيره جي ٻيجاري تيار ڪرڻ لاءِ هيٺئين طريقي کي اختيار ڪجي:

ٻيجارو ڊگهين ايين پٽڙين جي شڪل وارين ٻارين ۾ پوکجي. اهڙين ٻارين ۾ لٽ واري مٽي وجهي زمين جي سطح کان مٿي ڪري وچ مان اهڙي طرح ناليون ڪيجن ته جيئن جيڪڏهن پاڻي ڪنهن به سبب جي ڪري گهٽو ٿي وڃي ته اهو نالين ۾ وهي وڃي. ۽ ٻيجارو گهٽي پاڻيءَ جي ڪري سڙي نه. ان کان پوءِ ڪک پن ۽ ٻيو گند ڪچرو ساڙي خاڪ تيار ڪجي اها چار (خاڪ) جڏهن نري وڃي ته جنهن به ڀاڄيءَ جو ٻيجارو پوکڻو هجي ان جو ٻج لٽ واري مٽيءَ تي ڇٽي مٿان خاڪ ايتري وجهجي جيئن ٻج چڱيءَ طرح ڍڪجي وڃي. ۽ ڍڪيل ٻج کي هٿ واري ڦوهاري سان پاڻيءَ جو ڦوهارو ڪري مٿان ککن يا سارين جي پلال سان ڍڪي ڇڏجي. جنهن بعد روزانو ککن جي مٿان هٿ واري ڦوهاري سان ٽيستائين پاڻيءَ جو ڦوهارو ڪجي جيستائين ٻج مڪمل

ڦٽي وڃي. جنهن بعد پاڻيءَ جو ٻيو ٽئين ڏينهن ڦوهارو ڪبو رهجي ۽ جڏهن ٻيجارو وڏو ٿي وڃي ته ڪڪ ڪانا هٽائي ڇڏجن.

ربيع جي پاڃين جون فصلوار سفارشون

مٽر (Peas):

پوکيءَ جو وقت: آڪٽوبر کان نومبر.
جنسون: پرلي، سونيڪس، پي ايف 400، شيرين.
ٻج جو مقدار: 15 کان 20 ڪلو گرام.

پوکيءَ جو طريقو: ننڍي قد وارين جنسن جون چئن فوٽن جي ويڪرن ڪرين تي اڀائي ڪان ٽن انچن جي مفاصلي تي چنگيون هڻجن.
وڏي قد ۽ وچولي قد وارين جنسن جون چئن فوٽن جي ويڪرن ڪرين تي ٻن کان ٽن انچن جي مفاصلي تي چنگين ذريعي پوکجي.
ڪيميائي پاڻ: ڊي-اي-پي هڪ کان ڏيڍ بوري، يوريا هڪ بوري ۽ پوٽاش هڪ کان ٻه بوريون في ايڪڙ پوکيءَ وقت ۽ بعد ۾ ٻه پيرا هڪ هڪ يوريا هر پندرين ڏينهن يا اين-پي-ڪي (17:17:17) جون 3 بوريون في ايڪڙ. هڪ بوري اين-پي-ڪي پوکيءَ وقت ٻي بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا پوکيءَ جي 15 ڏينهن ۽ ٽين بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا في ايڪڙ مهيني بعد ڏجي.
پاڻي: هفتي هفتي ضرورت مطابق ڏجي.

ٽماٽا (Tomato):

پوکيءَ جو وقت: ٻيجارو جون کان جولاءِ يا آگسٽ ۾ پوکجي رونبو آگسٽ کان سيپٽمبر تائين ڪجي.
جنسون: روما، ايس آرٽوٽي 10 وڪٽرپي لانگ سپر مني ميڪر، مارگلوب، گرٽنا، رٽگرس وغيره.
ٻج جو مقدار: 200 کان 250 گرام في ايڪڙ.

پوکيءَ جو طريقو: 6 کان 8 فوٽن جي ويڪرن ڪرين تي هڪ کان ٻن فوٽن جي مفاصلي تي رونبو ڪجي.
ڪيميائي پاڻ: ڊي-اي-پي هڪ کان ڏيڍ بوري، يوريا هڪ بوري ۽ پوٽاش هڪ کان ٻه بوريون في ايڪڙ پوکيءَ وقت ۽ بعد ۾ ٻه پيرا هڪ يوريا هر پندرين ڏينهن يا اين-پي-ڪي (17:17:17) جون 3 بوريون في ايڪڙ. هڪ بوري اين-پي-ڪي پوکيءَ وقت ٻي بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا پوکيءَ جي 15 ڏينهن ۽ ٽين بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا في ايڪڙ مهيني بعد ڏجي.
پاڻي: هفتي هفتي ضرورت مطابق ڏجي.

پٽاٽا (Potato):

پوکيءَ جو وقت: آڪٽوبر کان نومبر

جنسون: اجا پٽاٽا، ملٽا ۽ پيٽرونس

ٻج جو مقدار: 15 کان 20 مڻ في ايڪڙ.

پوکيءَ جو طريقو: 2 کان اڍائي فوٽن جي ڪرين جي چوٽيءَ تي، 5 کان 6 انچن جي مفاصلي تي لڳائجن.

ڪيميائي ياڻ: ڊي-اي-پي هڪ کان ڏيڍ ٻوري، يوريا هڪ ٻوري ۽ پوٽاش هڪ کان ٻه ٻورين في ايڪڙ پوکيءَ وقت ۽ بعد ۾ ٻه پيرا هڪ هڪ ٻوري يوريا هر پندرهين ڏينهن يا اين-پي-ڪي (17.17.17) جون 3 ٻورين في ايڪڙ، هڪ ٻوري اين-پي-ڪي پوکيءَ وقت ٻي ٻوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ ٻوري يوريا پوکيءَ جي 15 ڏينهن ۽ ٽين ٻوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ ٻوري يوريا في ايڪڙ مهيني بعد ڏجي.

پاڻي: پهريون پوکيءَ وقت هڪدم ڏجي باقي هفتي ڏهين ڏينهن ضرورت مطابق ايترو ڏجي جنهن جو چوٽيءَ تي صرف سيڪ پهچي.

پٽائي گجرون (Carrot):

پوکيءَ جو وقت: آگاٽي پوک سيپٽمبر کان آڪٽوبر

منداڻتي پوکي: نومبر

جنسون ۽ ٻج جو مقدار: ديسي 5 کان 6 ڪلو ۽ ولائتي 3 کان 4 ڪلو گرام في ايڪڙ.

مفاصلو: ٻوٽا ٽن چئن انچن جا ٽين ته 13 انچن جي مفاصلي تي ڇدائي ڪجي.

ڪيميائي ياڻ: ڊي-اي-پي هڪ کان ڏيڍ ٻوري يوريا هڪ ٻوري ۽ پوٽاش هڪ کان ٻه ٻورين في ايڪڙ پوکيءَ وقت ۽ بعد ۾ ٻه پيرا هڪ هڪ ٻوري يوريا هر پندرهين ڏينهن يا اين-پي-ڪي (17.17.17) جون 3 ٻورين في ايڪڙ، هڪ ٻوري اين-پي-ڪي پوکيءَ وقت ٻي ٻوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ ٻوري يوريا پوکيءَ جي 15 ڏينهن ۽ ٽين ٻوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ ٻوري يوريا في في ايڪڙ مهيني بعد ڏجي.

پاڻي: آگاٽي فصل کي پهريان ٽي چار پاڻي هر هفتي بعد ۽ ٽڏين ۾ ڏهين کان ٻارهين ڏينهن بعد پاڻي ڏجي.

بصر (Onion):

پوکيءَ جو وقت: آگاٽي فصل لاءِ ٻيجارو جولاءِ کان آگسٽ تائين لڳائجي ۽ رونبو آگسٽ کان سيپٽمبر ۾ ڪجي ۽ پاڇاٽي پوکي جنوري تائين ڪري سگهجي ٿي.

جنسون: هزاري، ڦلڪارا، ٽاٽو ٻولا خان، نصرپوري، گهوٽڪي ۽ ديسي وغيره.

ٻج جو مقدار: ڪڻ ٻه کان اڍائي ڪلو گرام في ايڪڙ.

پوکيءَ جو طريقو: ٻه کان اڍائي فوٽن جي مفاصلي وارن ڪرين جي ٻنهي پاسي ٻن کان ٽن انچن

جي مفاصلي تي ٻيجارو رونبو ڪجي.
ڪيميائي ڀاڻ: ڊي-اي-پي هڪ کان ڏيڍ ٻوري، يوريا هڪ ٻوري ۽ پوٽاش هڪ کان ٻه ٻورين في ايڪڙ پوکيءَ وقت ۽ بعد ۾ ٻه ڀيرا هڪ هڪ ٻوري يوريا هر پندرهين ڏينهن يا اين-پي-ڪي (17.17.17) جون 3 ٻورين في ايڪڙ، هڪ ٻوري اين پي ڪي پوکيءَ وقت ٻي ٻوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ ٻوري يوريا پوکيءَ جي 15 ڏينهن ۽ ٽين ٻوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ ٻوري يوريا في ايڪڙ مهيني بعد ڏجي.
پاڻي: شروعاتي 3 پاڻي هفتي هفتي بعد پوءِ ڏهين کان ٻارهين ڏينهن بعد ڏيڻ گهرجي.
گڏ ۽ مٽي چاڙهڻ: گندگاهه جيئن نظر اچي ته گڏ ڪري گندگاهه جي صفائي ڪجي ۽ ٻوٽن تي ٻه ڀيرا مٽي چاڙهجي.

ٿوم (GARLIC):

پوکيءَ جو وقت: آڳاٽي پوکي سيپٽمبر کان شروع ڪجي ۽ ختم نومبر جي آخر ۾ ڪجي.
جنسون: ديسي نيو دمبالو.
ٻج جو مقدار: 100 ڪلوگرام في ايڪڙ.
پوکيءَ جو طريقو: ننڍين ٻارين ۾ اڌ فوٽ جي مفاصلي تي قطارن ۾ ٽن ٽن انچن جي مفاصلي تي ڳڙيون رونبو ڪجن. ڄڏهن ته ڪرين تي به پوکي ڪري سگهجي ٿي.
ڪيميائي ڀاڻ: ڊي-اي-پي هڪ کان ڏيڍ ٻوري، يوريا هڪ ٻوري ۽ پوٽاش هڪ کان ٻه ٻورين في ايڪڙ پوکيءَ وقت ۽ بعد ۾ ٻه ڀيرا هڪ هڪ ٻوري يوريا هر پندرهين ڏينهن يا اين-پي-ڪي (17.17.17) جون 3 ٻورين في ايڪڙ، هڪ ٻوري اين-پي-ڪي پوکيءَ وقت ٻي ٻوري اين-پي- ڪي ۽ اڌ ٻوري يوريا پوکيءَ جي 15 ڏينهن ۽ ٽين ٻوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ ٻوري يوريا في ايڪڙ مهيني بعد ڏجي.
پاڻي: شروعاتي ٻه ٽي پاڻي تڪڙا ڏجن ته جيئن ڳڙيون ڦٽن. جنهن بعد گرميءَ ۾ اين-پي-ڪي هفتي هفتي بعد ۽ سرديءَ ۾ ڏهين کان ٻارهين ڏينهن بعد ڏيڻ گهرجي.

پالڪ (SPINACH/ CHARD):

پوکيءَ جو وقت: ديسي پالڪ آڪٽوبر کان جنوريءَ تائين پوکجي پر ولايتي پالڪ ان سان گڏ سانوڻيءَ ۾ پوکي وڃي ٿي.
جنسون: ديسي پالڪ نرم ۽ سنهن پنن واري ۽ ولايتي پالڪ سخت ۽ وڏن پنن واري.
ٻج جو مقدار: 15 کان 20 ڪلو گرام في ايڪڙ
پوکيءَ جو طريقو: ننڍين ٻارين ۾ قطارن جي شڪل ۾ پوکجي پر ساڳئي وقت ننڍن ڪرين تي پوکي سگهجي ٿي.

ڪيميائي پاڻ: پوکيءَ وقت اين-پي-ڪي (17.17.17) هڪ بوري. بي بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا 15 ڏينهن بعد، ٽين بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا مهيني بعد ڏجي. ان کان پوءِ هر لوب کان پوءِ هڪ بوري يوريا في ايڪڙ وجهجي.
پاڻي: گرميءَ ۾ هر هفتي بعد ۽ ٿڌ ۾ ٻارهين کان پندرهين ڏينهن بعد ڏيڻ گهرجي.

بند گوبي (CABBAGE):

پوکيءَ جو وقت: منڊائتي پوکي لاءِ ٻيجارو سيپٽمبر-آڪٽوبر ۾ ۽ رونبو آڪٽوبر- نومبر ۾ ڪجي. جڏهن ته پاڇاتي پوکيءَ لاءِ ٻيجارو نومبر ۾ ۽ رونبو ڊسمبر ۾ ڪجي.
ٻج جو مقدار: 100 کان 400 گرام في ايڪڙ.
ڪيميائي پاڻ: اين-پي-ڪي هڪ کان ڏيڍ بوري ۽ پوٽاش هڪ کان ٻه بوريون في ايڪڙ پوکيءَ وقت ۽ بعد ۾ ٻه ڀيرا هڪ هڪ بوري يوريا هر پندرهين ڏينهن يا اين-پي- ڪي (17.17.17) جون 3 بوريون في ايڪڙ. هڪ بوري اين-پي-ڪي پوکيءَ وقت بي بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا پوکيءَ جي 15 ڏينهن ۽ ٽين بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا في ايڪڙ مهيني بعد ڏجي.
گڏ ۽ پاڻي: گڏ جڏهن رونبي کان پوءِ ٻوٽا چڱي طرح لڳي وڃن ته ڪجي ۽ ٻوٽن تي هلڪي مٽي چاڙهجي. اهڙي طرح پندرهين ڏينهن بي گڏ ڪري وري مٽي چاڙهجي پاڻي شروع ۾ ٻه ٽي ٽڪرا ڏجن. ان بعد سردي ۾ ڏهين کان پندرهين ڏينهن ۽ گرمي ۾ هر هفتي پاڻي ۾ پاڻي ڏجي.

هريو (FENUGREEK):

پوکيءَ جو وقت: منڊائتي پوکي سيپٽمبر کان نومبر تائين پر جنوريءَ تائين لڳائي سگهجي ٿو.
جنسون: ديسي ۽ قصوري
ٻج جو مقدار: 6 کان 8 ڪلو گرام في ايڪڙ
پوکيءَ جو طريقو: ننڍيون چورس ٻاريون ناهي، انهن ۾ ريج ڪري مٿان پاڻيءَ ۾ ٻج ڇٽي ڇڏجي.
ڪيميائي پاڻ: پوکيءَ وقت اين-پي-ڪي (17.17.17) هڪ بوري في ايڪڙ. بي بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا 15 ڏينهن بعد ۽ ٽين بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا مهيني بعد ڏجي. ان کان پوءِ هر لوب کان پوءِ هڪ بوري يوريا في ايڪڙ ڏجي.
پاڻي: گرميءَ ۾ هر هفتي بعد ۽ ٿڌ ۾ ٻارهين کان پندرهين ڏينهن بعد پاڻي ڏيڻ گهرجي.

سلاد (LETTUCE):

پوکيءَ جو وقت: سيپٽمبر کان نومبر تائين
پوکيءَ جو طريقو: ٻن کان اڍائي فوٽن جا ڪريا ڪڍي ڪرين جي ٻنهي پاسي 9 انچن جي مفاصلي تي چنگيون هٽي ڪرين کي ايترو پاڻي ڏجي جيئن چنگين تائين صرف پاڻيءَ جو سيڪ پهچي.

ڪيميائي ڀاڻ: پوکيءَ وقت اين-پي-ڪي (17.17.17) هڪ بوري في ايڪڙ. ٻي بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا 15 ڏينهن بعد ۽ ٽين بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا مهيني بعد ڏجي. ان کان پوءِ هر لوب کان پوءِ هڪ بوري يوريا في ايڪڙ ڏجي.
پاڻي: گرميءَ ۾ هفتي هفتي بعد ۽ سرديءَ ۾ ٻارهين کان پندرهين ڏينهن بعد پاڻي ڏجي.

ڌاڻا (CORIANDER):

پوکيءَ جو وقت: مندائتي پوک سيپٽمبر کان آڪٽوبر تائين تجويز ٿيل آهي. باقي سڄو سال پوکجن ٿا.
جنسون: ايراني ۽ ديسي.
ٻج جو مقدار: 6 کان 8 ڪلو گرام في ايڪڙ
پوکيءَ جو طريقو: ٻن اڍائي فوٽن جي ڪرين تي ٻنهي پاسن کان ليڪ ڪڍي ان ۾ ٻج ڇٽي. مٿان هٿ سان ڍڪي. سيڪ جيترو پاڻي ڏجي. اهڙي طرح ناڙي ٻه ڪري سگهجي ٿي. ٻج کي سڄي رات پُسائي رکجي ۽ پوءِ پوکجي.
ڪيميائي ڀاڻ: پوکيءَ وقت اين-پي-ڪي (17.17.17) هڪ بوري في ايڪڙ. ٻي بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا 15 ڏينهن بعد ۽ ٽين بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا مهيني بعد ڏجي. ان کان پوءِ هر لوب کان پوءِ هڪ بوري يوريا في ايڪڙ ڏجي.
پاڻي: گرميءَ ۾ هر هفتي بعد ۽ سرديءَ ۾ ٻارهين کان پندرهين ڏينهن بعد پاڻي ڏيڻ گهرجي.

سؤنف (وڏڦ) (FENNEL):

پوکيءَ جو وقت: 15 آڪٽوبر کان نومبر جو سڄو مهينو
ٻج جو مقدار: 5 ڪلو گرام في ايڪڙ
پوکيءَ جو طريقو: ڏيڍ کان ٻن فوٽن جي مفاصلي تي قطارن ۾ پوکجي.
ڪيميائي ڀاڻ: پوکيءَ وقت اين-پي-ڪي (17.17.17) هڪ بوري في ايڪڙ ۽ ٻي بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا 15 ڏينهن بعد ۽ ٽين بوري اين-پي-ڪي ۽ اڌ بوري يوريا مهيني بعد ڏجي.
پاڻي: پهريون پاڻي مهيني بعد ۽ ٻيا پاڻي پندرهين کان ويهين ڏينهن بعد ڏجن.

ڦودنو (MINT):

پوکيءَ جو وقت: نومبر کان ڊسمبر ۽ فيبروري کان مارچ.
ٻج جو مقدار: ڦودنو پراڻي پوکيل فصل جون پاڙون ڪڍي پوکجي. ان لاءِ چاليهه هزار کان پنجاهه هزار پاڙون پوکجن.
پوکيءَ جو طريقو: ڪرين تي ۽ قطارن ۾ پوکي سگهجي ٿو.

مفاصلو: ڪريا ڏيڍ فوٽ جا هجن ۽ قطارون هڪ فوٽ تي ڪري پوکجن ۽ ٻوٽي کان ٻوٽي جو مفاصلو 6 انچ رکجي.
ڪيميائي پاڻ: پوکيءَ وقت اين-پي-ڪي هڪ ٻوري في ايڪڙ ۽ بعد ۾ هر لوب کان پوءِ يوريا هڪ ٻوري في ايڪڙ ڏجي.
پاڻي: شروعات ۾ ٻه ٽي پاڻي تڪڙا ۽ بعد ۾ هر هفتي بعد فصل جي گهرج مطابق ڏجن.

پاڇين جا جيت، بيماريون ۽ آءِ پي ايم

پاڇين ۾ ٻن قسمن جا جيت ٿين ٿا. هڪڙا نقصانڪار جيت جيڪي پاڇين کي نقصان رسائن ٿا ۽ ٻيا فائديمند جيت ٿين ٿا. جيڪي پاڇين کي پنهنجي خوراڪ نٿا بڻائن پر اُهي نقصانڪار جيتن کي کائي پنهنجو پيٽ ڀرين ٿا. ۽ پاڇين کي نقصانڪار جيتن جي نقصان کان بچائن ٿا. اهڙن فائديمند جيتن ۾ ٽنڊٽيون، پنيوريون، ڏينيو، ڪوريئڙو وغيره اچي وڃن ٿا.
فائديمند جيتن جي پاڇين ۾ گهٽي تعداد ۾ هئڻ جي صورت ۾ نقصانڪار جيتن جو تعداد گهٽو نٿو وڌي ۽ پيسٽيسائيڊس جي هرويرو ڦوهارن جي ضرورت پيش نٿي اچي پر اٽجاٽائي ۽ تڪڙي فائدي وٺڻ جي چڪر ۾ پاڇين جا باغبان پاڇي پوکڻ کان پوءِ جيئن ئي هڪ اڌ نقصانڪار جيت ڏسن ٿا ته هڪدم پيسٽيسائيڊ يعني زرعي زهر جو ڦوهارو شروع ڪري ڏين ٿا. جنهن سان نقصانڪار جيتن سان گڏ فائديمند جيت مري وڃن ٿا ۽ ڦوهاري جو اثر ختم ٿئي مس ٿو ٿئي ته هڪدم ٻيا نقصانڪار جيت ظاهر ٿي پون ٿا.
پاڇين ۾ نقصانڪار جيت عام طور تي ٻن قسمن جا ٿين ٿا. هڪڙا رس چوسڻ وارا جهڙوڪ: اچي مک، سائو مهلو، سست مهلو، ٽرڙو وغيره.
اهڙي طرح ٻيا وري پاڇين کي کائڻ وارا جيت جهڙوڪ: امريڪي ڪينئون، ٽِڏيون، لشڪري ڪينئون وغيره اچي وڃن ٿا.
هنن ٻنهي قسمن جي جيتن مان رس چوسڻ وارا جيت پاڇين تي شروع ۾ ئي پاڇيون جڏهن گهٽيون ساوين ۽ نرم هجن ٿيون تڏهن حملي آور ٿين ٿا. جڏهن ته پاڇين کي، کائڻ وارا جيت بعد ۾ آهستي آهستي اچن ٿا ۽ پوءِ گهڻو ڪري ٻنهي قسمن جا جيت موجود هجن ٿا ساڳئي وقت پاڇين تي ڪيترن ئي قسمن جون بيماريون پڻ حملو ڪن ٿيون.
هنن نقصانڪارن کي زرعي سائنسدان ”جيتن ۽ بيمارين جي ضابطي واري گڏيل حڪمت عملي، يعني آءِ پي ايم (IPM) واري طريقي سان ضابطي ۾ آڻڻ جي ڪوشش ڪن ٿا ۽ ان جون ئي حڪمت عمليون ٻڌائن ٿا.

پاڇين لاءِ آءِ پي ايم:

فصلن (پاڇين) جي نقصانڪار جيتن جي ضابطيءَ واري گڏيل حڪمت عملي يعني آءِ پي ايم (IPM) هڪ اهڙي مؤثر ۽ ماحول دوست سوچ آهي. جنهن ۾ ڪيميائي زهرن يعني پيسٽيسائيڊس کي آخري هٿيار طور استعمال ڪيو وڃي ٿو. جڏهن ته ان کان پهرين ٻين طريقن سان نقصانڪار جيتن جي نقصان کان بچي سگهجي ٿو. آءِ پي ايم جي سوچ ۾ بنيادي اهميت ان ڳالهه کي ڏني وڃي ٿي ته جيت بيماريون يا گندگاهه اسان جي فصلن پاڇين وغيره ۾ آخر شدت اختيار ڇو ٿا ڪن؟ شدت ڪيئن ٿا اختيار ڪن ۽ ڪڏهن ٿا ڪن؟ ۽ انهن جي شدت کي گهٽائڻ جا غير ڪيميائي طريقا ڪهڙا آهن؟ وغيره.

آءِ پي ايم جا چار مُکيہ اصول طئہ ٿيل آهن:

1. صحتمند فصل اپائڻ (Grow Healthy Crop).
2. فصل کي روزانو چڱي طرح گهمي ڏسن تہ جيئن کو بہ مسئلو ظاهر ٿيڻ شرط شروع ۾ ئي ان کي حل ڪري ڇڏجي.
3. دوست جيتن کي بچائڻ (Conserve Natural Enemies) جيئن تہ فصلن ۾ نقصانڪار جيتن سان گڏ فائديمند جيت يعني اهي جيت جيڪي فصل کي نتا کائن پر نقصانڪار جيتن کي پنهنجي خوراڪ بڻائن ٿا انهن کي بچائجي.
4. آبادگار خد ماهر ٿي وڃي (Farmer Becomes Expert) آبادگار هر وقت ٻين تي نہ پاڙي پر خد ايتري ڄاڻ حاصل ڪري جو هو خد ماهر ٿي وڃي.

عملي طور تي ٻاڄين جي آءِ پي ايم ۾ هيٺين عملن تي زور ڀريو وڃي:

1. ٻاڄين ۾ گندگاهہ کي هرگز وڌڻ نہ ڏجي، ڇاڪاڻ تہ گندگاهہ جي اندر جيت جٽيا وڏيڪ شدت اختيار ڪن ٿا ۽ ساڳئي وقت ٻاڄين جي خوراڪ کٽي انهن کي ڪمزور بہ ڪن ٿا.
2. نائٽروجن وارو ڀاڻ گهٽ نہ ڏجي گهٽو ڀاڻ ڏيڻ سان ٻاڄيون ڪَچ ۽ ساوڪ وڌيڪ ڪن ٿيون جنهن جي ڪري جيتن جو حملو وڌي ٿو.
3. بيمار ٻج يا ٻيجارو هرگز نہ پوکجي ۽ شروعات ۾ غير ڪيميائي طريقن کي اختيار ڪرڻ گهرجي.
4. ٻاڄين جي روزانو جاچ ڪبي رهجي.
5. زرعي زهرن جو شروعات ۾ تکڙو ڦوهارو ڪرڻ کان پاسو ڪجي.

جيتن ۽ بيمارين جو غير ڪيميائي ضابطو:

1. ڪششي ٻوٽا پوکڻ:

واڙيءَ جي چوڌاري سورج مُکي، مڪئي، يا جوئر جي قطار ضرور پوکجي، جن ۾ جڏهن ٻج ايندو تہ ان ٻج تي پکي ايندا جيڪي ان ٻج کي کائڻ سان گڏ ٻاڄيءَ ۾ موجود نقصانڪار ڪينئن کي بہ کائي ناس ڪندا.

2. ٻاجهر جي اَنَ جو استعمال:

جيڪڏهن ٻاڄيءَ ۾ ڪينئن جو حملو گهٽو هجي تہ ٻنن سان ٻاجهريءَ جي اَنَ جي لَپ ڇٽي وڃجي تہ ان تي پکي ايندا جيڪي ٻاجهريءَ جي اَنَ کي کائڻ سان گڏ ڪينئن جو بہ خاتمو آڻي ڇڏيندا.

3. سرف ۽ پاڻيءَ جو ڦوهارو:

جيڪڏهن ٻاڄيءَ ۾ رس چوسڻ وارا جيت هجن ۽ پنن تي مٽي يا سٽيپ يا ڪاري ماکيءَ جهڙي حالت هجي تہ هڪ چمچو سرف جي پائوڊر جو ڪلهي واري ڦوهاري جي ڏٻي ۾ وجهي ڦوهارو ڪجي تہ ڪافي حد تائين تدارڪ ٿي ويندو.

4. نم جو استعمال:

نقصانڪار جيتن جي نقصان کان پاڇين کي بچائڻ ۽ ماحولياتي گدلاڻ کان بچڻ لاءِ نم بهترين ذريعو آهي. عام طور تي ڏٺو اهو ويو آهي ته پاڇين تي ڪيميائي زهرن جو بي حساب استعمال ٿئي ٿو. جنهن تي نه صرف خرچ گهڻو ٿئي ٿو پر مختلف رپورٽن مان ظاهر ٿيو آهي ته اهڙين پاڇين ۾ زرعي زهرن جو اثر رهجي وڃي ٿو. جيڪو پاڇيون واپرائيندڙن جي صحت کي نقصان رسائي ٿو. ان ڪري آءِ پي ايم جي استعمال کي وڏي اهميت ڏني وڃي ٿي.

نم جي پنن جو ڳار:

نم جي ڏهه (10) ڪلو گرام ڪن ساون پنن کي ڪنهن ڊرم ۾ وجهي ايترو پاڻي پرجي جيئن پن چڱي ريت پُسي وڃن. جنهن بعد انهن کي باهه تي ڪاڙهجي ۽ ايتري تائين ڪاڙهجي جيئن پاڻي سُڪي هڪ لٽر وڃي بچي. بچيل هڪ ليٽر ڳار کي سنهي ڪپڙي ۾ ڇاڻي ڪنهن بوتل ۾ وجهي رکجي. جڏهن جيتن جو حملو نظر اچي ته ان وقت 100 ملي لٽر ڪلهي واري ڦوهاري جي ڏٻي ۾ وجهي ڦوهارو ڪجي ۽ وري انين ڏينهن ٻيو ڦوهارو ڪجي. نم جي ڳار جو ڦوهارو ڪرڻ سان جيتوٽيڪ جيت مرندا ڪو نه پر اهي واڙيءَ مان ڀڄي ويندا ۽ ٻاهران وري ٻيا نقصانڪار جيت واڙيءَ ۾ داخل نه ٿيندا.

نم جي تيل جو استعمال:

نم جون نموريون وڻ مان جيئن ڪرن ته اُنهن کي ميڙي ڇانوَ ۾ سڪائڻ لاءِ رکجي ۽ نموريون جڏهن بلڪل سُڪي وڃن ته انهن کي گهاڻي تان پيڙائي، تيل ڪيرائي رکي ڇڏجي. جڏهن واڙيءَ ۾ جيتن جو معمولي حملو نظر اچي ته هڪدم 100 ملي لٽر نمورين جو تيل ڪلهي واري ڦوهاري جي ڏٻي ۾ وجهي هڪ چمچو سرف جي پائوڊر جو ملائي، چڱي طرح گڏائجي پوءِ واڙيءَ ۾ ڦوهارو ڪجي ۽ اهو ڦوهارو انين ڏينهن وري ورجائجي ته جيتن تي ضابطو اچي ويندو.

نم جي ڪڙ جو استعمال:

نمورين مان تيل ڪيرائڻ کان پوءِ جيڪو ڪڙ بچي ٿو ان جا 5 ڪلو گرام 5 لٽر ٿهڪندڙ پاڻيءَ ۾ وجهي 2 چمچا سرف جي پائوڊر جا وجهي چڱيءَ طرح ملائي ڍڪ ڏئي 24 ڪلاڪن تائين رکي ڇڏجي. جنهن بعد ان کي هٿن سان مهٽي سنهي ڪپڙي ۾ ڇاڻي هڪ سؤ ليٽر پاڻيءَ ۾ ملائي واڙيءَ تي ڦوهارو ڪجي.

نمورين جي پائوڊر جو استعمال:

سڪل نمورين کي پاڻيءَ ۾ تيستائين پُسائجي جيستائين نمورين جون کلون نرم ٿي وڃن جنهن بعد نمورين جون کلون لاهي گورن کي ڇانوَ ۾ سڪڻ لاءِ رکجي، جڏهن گورا سڪي وڃن ته اُنهن کي پيڻهين يا ڪُٽي پائوڊر ناهجي. پائوڊر جي 3 ڪلو گرام وزن کي 24 ڪلاڪ پُسائي رکجي جنهن بعد ان کي سنهي ڪپڙي ۾ ڇاڻي هڪ سؤ ليٽر پاڻيءَ ۾ ملائي 8 کان 10 چمچا سرف وجهي ڦوهارو ڪجي.

ثوم جو ڦوهارو:

هڪ ڪلو ڪٽيل ٿوم 20 چانهن وارا چما (100 گرام) سرف يا صابڻ، 20 چانهن وارا چمچا ۽ هڪ ليٽر گاسليٽ ۽ 5 لٽر پاڻي جو ڳار ناهيو جنهن لاءِ ٿوم گاسليٽ ۾ 24 ڪلاڪ پسائي رکجي. ان کان پوءِ ان ۾ سرف يا صابڻ ۽ پاڻي وجهي چڱي طرح هلائي هلائي چاڻجي چاڻيل ڳار مان هڪ حصو ۽ 20 حصا پاڻي ملائي پاڇين تي ڦوهارو ڪجي ته جيت ضابطي ۾ رهندا.

تماڪ جو ڳار:

هڪ سؤ پنجاهه گرام تماڪ جي پنن کي ننڍا ننڍا ٽڪر ڪري هڪ لٽر ٿهڪندڙ پاڻيءَ ۾ وجهي ۾ چار ٿهڪا ڏئي چلهي تان لاهي 12 ڪلاڪن لاءِ رکو. ٻارنهن ڪلاڪن کان پوءِ هٿ سان چڱي طرح مهٽي ڪنهن سنهي ململ جي ڪپڙي ۾ چاڻي پاڻي صاف بوتل ۾ وجهي رکو.
جڏهن پاڇين ۾ مهلو، اجي مک، جُون پن ڪترڻ وارا ڪينئان نظر اچن ته هڪ حصو تماڪ جي ڳار جو ۽ 10 حصا پاڻيءَ جا پاڻ ۾ ملائي ڦوهارو ڪريو.

ڦودني جو ڦوهارو:

ڦودني جي هڪ ڪلو گرام پنن کي گهوٽي هڪ سؤ لٽر پاڻيءَ ۾ چڱيءَ طرح ملائي پاڇين تي ڦوهارو ڪريو ته پنن تي داغن وارين بيمارين کان بچاءُ ۾ مدد ملندي. ڦوهاري لاءِ حجامن جي دڪانن تي استعمال ٿيندڙ هٿ وارو ڦوهارو استعمال ڪجي.

مال جي ڇيڻن جو ڦوهارو:

اڌ ڪلو گرام مال جا تازا ڇيڻا 5 لٽر پاڻيءَ ۾ وجهي چڱيءَ طرح گڏائي سنهي ڪپڙي ۾ ڇاڻي جراثيمي بيمارين جي ضابطي لاءِ پاڇين تي ڦوهارو ڪريو.

چور ڪينئون ۽ پٽاٽا:

چور ڪينئون ٽماٽن، مرچن ۽ شملہ مرچن کي ڏاڍو نقصان ڏئي ٿو. هي جيت رات جو نڪري ٻيجاري جي ڏانڊين کي ٽڪي ٿو. ان لاءِ ٻيجاري ۾ رات جي وقت پٽاٽن جا وڏا ڳترا ڪري ٻنن جي ويجهو رکي ڇڏجن، صبح جو اچي ڏسبو ته انهن ڳترن تي ڪينئان موجود هوندا جن کي هٿن سان ناس ڪجي.

ربيع جي ڀاڄين جا جيت، بيماريون ۽ ڪيميائي ضابطو

ڀاڄي	جيت	پيسٽيسائيڊ	وزن في ايڪڙ
ٽماٽا	اچي مک، سائو مهلو، سست مهلو 	ڪونفيڊور يا اميدا	250 ملي لٽر
		پولو يا ڊولو يا سولو يا ڊائفينٿيوران	200 ملي لٽر
	اچي مک،گهٽي تعداد ۾ هجي ته 	موسپيلان يا ايسيلان يا پائري پروڪسيفن	125 گرام 400 ملي ليٽر
	آمريڪي ڪينئون، ميووي جو ڪينئون، لشڪري ڪينئون 	پروڪليم يا ٽائيمر يا ٽائي ڪون	200 ملي لٽر
		ميچ يا ڊرون يا اسٽيورڊ	150-100 ملي لٽر
	آڳاٽو ساڙ 	اسڪور يا ريڊومل گولڊ	250 ملي ليٽر 200 کان 250 گرام 100 لٽر پاڻي ۾
	پاڇاٽو ساڙ 	ريوس	240 ملي ليٽر 100 ليٽر پاڻي ۾ ملائي ڦوهارو ڪجي
	اڇي ڦقوندي 	اسڪور يا بائيٽان فوليئر	50 ملي لٽر 100 لٽر پاڻي ۾

پٽاٽا	ڊائوني ملڊيو 	ٽاپسن ايم يا ريڊومل گولڊ	250 گرام 100 لٽر پاڻي ۾
	سست مهلو 	اميدا يا ڪونفيڊور	200 کان 250 ملي لٽر
	سائو مهلو 		
	پٽاٽي جو پوپٽ 	پروڪليم يا ٽائيمر يا ٽائي ڪون	200 ملي لٽر 100 لٽر پاڻي ۾
	آمريڪي ڪينئون 		
	چور ڪينئون 	ميچ يا ڊرون يا اسٽورڊ	100 ملي لٽر 100 لٽر پاڻي ۾
	لشڪري ڪينئون 		

	آگاٽو ساڙ پاڇاٽو ساڙ 	اسڪور يا ريڊومل گولڊ	250 ملي لٽر 200 کان 250 گرام 100 لٽر پاڻي ۾
	آلو جي وائرس 	اڇي مک ۽ سست مهلي جي حملي کان ضابطو رکو ۽ موسپيلان استعمال ڪريو	125 گرام 100 لٽر پاڻي ۾
بصر ۽ توم	ٿرڙو 	ڪيوراڪران يا ڪريڪر	500 ملي لٽر
		اميدا	200 ملي لٽر
	آمريڪي ڪينئون چور ڪينئون 	پروڪليم يا ٽائيمر يا ٽائي ڪون يا ميچ يا ڊرون	200 ملي لٽر

	لشڪري ڪينئون 		
	بصر جو ساڙ ڊائوني ملڊيو 	ريڊومل گولڊ يا ڊائٿين ايم	500 گرام
	پرپل بلاچ 	اينٽراڪول يا ڪاپر آڪسي ڪلورائيڊ يا ڊائيٿين	500 گرام
		اسڪور	50 ملي لٽر
متر	چور ڪينئون 	پروڪليم يا ٽايمر يا ٽائي ڪون يا ميچ	100 ملي لٽر 100 لٽر پاڻي ۾
	آمريڪي يا لشڪري 		

	چٽي وارو ڪينئون 		
	ليف مائينر 	ٽرائي گارڊ يا پوليٽرن سي يا ريڊينٽ	30 ملي لٽر 60 ملي ليٽر 120 گرام
	اڇي مک 	ڪونفيڊور يا اميدا	250 ملي لٽر
	اڇي پائوندري	ٿاپسن ايم	200 گرام
		اسڪور يا بائيٽان فوليئر	50 ملي لٽر 100 لٽر پاڻي ۾
پالڪ	سست مهلو اڇي مک 	ڪونفيڊور يا اميدا يا ڊيلفڪس	250 ملي لٽر
	چور ڪينئون 	پروڪليم. يا ٽائيمر. يا ٽائي ڪون يا ميچ يا ڊرون	100 ملي لٽر 100 لٽر پاڻي ۾

	لشڪري ڪينئون 		
	نشان واري بيماري 	اسڪور يا ڊاءِ فيناڪونازول	50 ملي لٽر 100 لٽر پاڻي ۾
	چور ڪينئون 	پروڪليم، تائيمر، ثائي ڪون	200 ملي لٽر
هربو	آمريڪي ڪينئون تڏ 	ميچ يا ڊرون يا ڊيلٽاميڪس يا لارسبين	125 کان 150 ملي لٽر 500 ملي ليٽر
	نشان واري بيماري	اسڪور يا ڊاءِ فيناڪونازول	50 ملي لٽر 100 لٽي پاڻي ۾

سلاد	سائو مهلو	ڪونفيډور	250 ملي لٽر 100 لٽر پاڻي ۾
		نائٽي پائرم يا ايڪٽارا	200 سي سي 24 گرام 100 لٽر پاڻي ۾
	اڏوهي	لارسبين	هڪ لٽر
	تڏ		
	چور ڪينئون	پروڪليم يا ٽائيمر، يا ٽائي ڪون ميچ يا ڊرون	100 ملي لٽر 100 لٽر پاڻي ۾
	لشڪري ڪينئون		
	نشان واري بيماري	اسڪور يا ڊاءِ فينڪونازول	50 ملي لٽر 100 لٽر پاڻي ۾
ڏاڻا ڦودنو	سائو مهلو	ڪينفيډور	250 ملي لٽر
		ايڪٽارا	24 گرام 100 لٽر پاڻي ۾

	اڏوهي تڏ	لارسبين	هڪ لٽر
	چور ڪينئون لشڪري ڪينئون	پروڪليم يا ٿائيمر يا ٿائي ڪون يا ميچ يا ڊرون	100 ملي لٽر 100 لٽر پاڻي ۾
	نشان واري بيماري	اسڪور يا ڊاءِ فيناڪونازول	50 ملي لٽر 100 لٽر پاڻي ۾
گل گوبي، بند گوبي	اڇي مک	ڪونفيڊور يا اسيٽاميپرڊ يا پلينم	250 ملي لٽر 80 گرام 100 لٽر پاڻي ۾

<table dir="rtl">
<tr><td rowspan="5"></td><td>سائو مهلو
 </td><td>ڪونفيدور يا
نائٽي پائرم</td><td>200 سي سي</td></tr>
<tr><td>سست مهلو
 </td><td>ڪونفيدور يا
ايدوانٽيج</td><td>100 سي سي
500 سي سي</td></tr>
<tr><td>ڊائيمنڊ بيڪ ماٿ گوبي جو ڪينئون
 </td><td>پروڪليم يا
ٽائيمر يا ٽائي
ڪون</td><td>200 ملي لٽر</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>بيجاري جو ساڙ</td><td>ريڊومل گولڊ</td><td>40 گرام في
ٽانڪي</td></tr>
<tr><td rowspan="3">موري
۽
گوگڙو</td><td>سست مهلو
 </td><td>پلينم يا
پولو</td><td>80 گرام
200 ڪان 250 سي
سي 100 لٽر
پاڻي ۾</td></tr>
<tr><td>چور ڪينئون
 </td><td rowspan="2">پروڪليم يا
ٽائيمر يا ميچ يا
ٽائي ڪون يا
ميچ يا ڊرون</td><td rowspan="2">100 ملي لٽر 100
لٽر پاڻي ۾</td></tr>
<tr><td>لشڪري ڪينئون
 </td></tr>
</table>

زهرن جي استعمال جو صحيح طريقو:

1. جيڪو بہ زهر ڦوهارو ڪرڻو هجي ان جي مٿان ڏنل هدايتن کي پڙهي عمل ڪجي.
2. ڦوهاري ڪندڙ کي زهر جي اثر کان بچڻ لاءِ هٿن تي پلاسٽڪ يا ربڙ جا جوراب، اکين تي عينڪ، نڪ تي ماسڪ يا ڪپڙي جي پٽ، پيرن ۾ بوٽ ضرور پائڻ گهرجن.
3. ڦوهاري دوران کائڻ، پيئڻ ۽ سگريٽ ڇڪڻ جي بلڪل اجازت ناهي. اهڙو ڪوبہ عمل ڪرڻ سان ڦوهارو ڪندڙ جي صحت خراب ٿيندي.
4. ڦوهاري ناهڻ يا ڦوهاري ڪرڻ واري جاءِ تي ٻارن ٻچن، ٻين ماڻهن، جانورن ۽ ڪڪڙن وغيره کي هرگز اچڻ نہ ڏجي.
5. ڦوهاري ڪرڻ کانپوءِ هڪدم ڦوهاري واريون خالي ٿيلهيون، بوتلون يا ڏٻا وغيره کڏ کٽي پوري ڇڏجن ۽ گهر جي ڪنهن بہ استعمال ۾ نہ آڻجن.
6. ڦوهاري واري مشين کي وهندڙ پاڻيءَ ۾ هرگز نہ ڌوئجي نہ تہ اهو پاڻي هيٺ جڏهن جانور يا ماڻهو يا پکي پکڻ پيئندا تہ انهن جي صحت خراب ٿيندي.
7. ڦوهاري ڪيل باغ مان گهٽ ۾ گهٽ هفتو ڏهہ ڏينهن ميوو نہ پٽجي ۽ باغ ۾ پوکيل گاهہ وغيره نہ لڻجي ۽ جيڪڏهن ڀاڄي پوکيل هجي تہ اها بہ هرگز نہ پٽڻ گهرجي.
8. تيز هوا هلڻ مهل ڦوهارو هرگز نہ ڪجي.
9. ڦوهاري واري اهڙي مشين استعمال ڪجي، جيڪا صحيح هجي.
10. ڦوهاري ڪرڻ جو مناسب وقت صبح يا شام آهي، منجهند جو گهٽي تيز اس ۾ ڦوهارو نہ ڪجي.

آءِ سي ٽي زرعي توسيعي مرڪز
ڊائريڪٽوريٽ جنرل زرعي توسيع، زراعت کاتو حڪومتِ سنڌ
ICT Agricultural Extension Services Center, Directorate General Agriculture Extension, Agriculture, Supply & Prices Department Government of Sindh, Block-F, Shahbaz Building Hyderabad.
Helpline: +92 3111646111 Email: ictagriextensionsindh@gmail.com
www.ictagrisindh.gov.pk